

ENERGETSKI MOLK OB KULTURNEM PRAZNIKU

Tisti, ki mi pripisujejo, da sem v naročje ekologije prijadral z veliko mero metodične črnogledosti, imajo prav. To je res eden mojih osnovnih principov javnega (ekološkega) delovanja, a to je princip, ki nima nič skupnega z vnaprejšnjim odrekanjem poštenosti in dobrih namenov tistim, ki se zaradi spleta okoliščin znajdejo na »oni strani«¹ ekoloških prizadevanj in iskanj. A povedati moram tudi, da metodična črnogledost na ravni zasebne ekonomije ni nujno povezana z odsotnostjo veselja, smeha in celo sreče. Prav nasprotno!

Prejšnjo sredo in četrtek naprimer sem bil presenečen in vesel, vzroke tega stanja pa bom malo natančneje opisal.

V sredo torej (8. februarja 1989), je v moji pisarni zazvonil telefon. Edo in Ivan Žlebnik iz Zavodnjah sta me opozorila na radijsko poročilo ob 7.30, v katerem je Robert Peresuti opazno vznemirjen opozarjal, da je koncentracija SO₂ v Zavodnjah 2,4 mg/m³ (maksimalno dovoljena je 0,75 mg/m³, kar je nedostojno več kot v razvitih evropskih državah). Iz njunih besed se je dalo razbrati, da sta sicer telefonirala nekaterim pristojnim občinskim naslovom, a sta povzročila le zmedo. Nihče naj ne bi bil seznanjen s tem katastrofalnim podatkom in nihče ni pravzaprav natančno vedel, kaj mu je storiti. Dopoldne tistega dne se je zgodilo naslednje:

občinski teleks, ki so ga z alarmi krmilili na Hidrometeorološkem zavodu Slovenije, je zjutraj odpovedal poslušnost. Obmiroval je zaradi nesrečnega papirja, ki se mu je zataknil v drobovju.

Nedavno sprejeti občinski odlok o varstvu zraka sanitarnemu inšpektorju nalaga izdati odločbo za 30 % zmanjšanje proizvodnje v TEŠ v primeru, da koncentracija SO₂ dve uri zdržema presega 1,6 mg/m³. V sredo zjutraj so bile koncentracije presežene uro in pol, potem pa so padle.

Občinski sanitarni inšpektor odločbe torej ni mogel izdati, a utemeljeni strah, da se utegnejo koncentracije naslednjo noč in jutro spet povečati, je ostal. To je kmalu potrdil tudi Hidrometeorološki zavod, občinska sanitarna inšpektorica pa je na podlagi njegovih napovedi izdala odločbo o zmanjšanju proizvodnje v TEŠ.

TEŠ bi se lahko na odločbo, ki temelji na napovedi (in ne na eksaktnih podatkih) enostavno požvižgale, saj ta (odločba) gotovo ne bi vzdržala resne pravne presoje. A v TEŠ tega niso storili. V noči z 8. na 9. februar so v Termoelektrarnah dejansko zmanjšali obtežbo za več kot 30 %.

Zgodilo se je nekaj, v kar si, črnogled kot sem, skoraj nisem upal verjeti. Najodgovornejši in najvplivnejši ljudje v TEŠ se niso izmikali, niso izkoristili možnosti, ki so jo imeli (izpodbijanje pravne veljavnosti izdane odločbe). Ravnali so tako, kot so obljubili. V kritičnem času, ko je bil elektroenergetski položaj v deželi skoraj porazen, so držali besedo. In to je treba na glas in brez sprenevedanja povedati, saj je bil storjen presedan brez primere: onesnaženost zraka in ogroženost narave (ljudi) je za nekaj časa zmanjšala moč organizma, ki v mnogočem bistveno določa življenje v republiki. Tokrat se tudi jaz tvegam izogniti mnenju, češ da je bila to le poteza, ki naj bi fingirala resne in poštene namene, ko bi šlo zares, pa se ne bi zgodilo nič. Zares je namreč tokrat šlo. Toda prepričan sem, da hude preizkušnje šele prihajajo. In ljudje, zaposleni v TEŠ, bodo takrat potrebovali podporo ljudstva. Upati je le, da jo bodo pri njem tudi iskali.